

СИСТЕМА ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРИНЦИПІВ І НОВИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ

А. Огурцов, О. Сетов

*Дніпродзержинськ, Державний
технічний університет*

Реформування навчання у вищій школі України неможливе без вихідних теоретичних положень, технологічних принципів і нових методів навчання.

Система технологічних принципів містить психологічну обґрунтованість, дидактичність, диференційованість, системність, психічну контактильність.

Психологічна обґрунтованість оцінюється якісно - за характером і спрямованістю навчання з боку викладачів і за характером ставлення до навчання студентів. Цей принцип починає працювати лише за наявності у викладачів знання закономірностей психології особи (особистості), психології малої групи, психології молодіжного лідерства і використання цих "важелів" "людського" управління в процесі навчання. "Не страшно", що психологічна обґрунтованість переломлюється через психічні "ґрати", установку, стиль мислення і самосвідомість конкретних індивідів, бо переломлюючись, вона ж їх і змінює на користь законів і завдань навчання. Вона ж детермінує нові інтелектуальні установки, мотиви і реакції особи (особистості) на педагогічний вплив.

Принцип дидактичності охоплює весь спектр навчання і виховання. Цільова функція цього принципу виконується через дидактичні закономірності: а) навчання такого характеру, що розвивається; б) форма розвитку навчання виступає в закономірності з'єднання і розмежування знання: у взаємозв'язку безперервного і перервного; в) науковості і методичної нормативності.

Принцип системності реалізується в процесі систематичності і послідовності навчальних планів, програм і логіки. Порушення логіки зв'язку в середині предмета неминуче утворює розрив системи, створює прогалину в знаннях студентів. Істотно, що нехтувати цим принципом не можна. Врешті-решт, реалізація принципу психологічної контактильності обумовлює узагальнено колективний еталон моральних ідеалів, цінностей і норм студентської поведінки, за якої рівень навчальної діяльності стає конвенціональним.

ми або навіть постконвенціональними з парадигмами: “я” і “ми”, “я і ми знаємо”, “я і ми - майбутні інженери, економісти, соціологи”, “у мене, у нас все ще попереду” - і інше.

З нових методів навчання виділимо головні - це корекційні і перетворюючі методи.

Корекційним є метод - похідно-постановочний. Він полягає в орієнтуванні людей на пошук і розв'язання життєво важливих проблем, похідних по відношенню до курсу, що вивчається. Наприклад, теорія металургії у практиці промислового виробництва, теорія етики і практична етика, соціальна стратифікація і плюралізм економіки в Україні.

Кінець кінцем, особливу групу складають перетворюючі методи. Сама їх назва говорить про те, що вони існують для перетворення пізнавальної й оцінювальної діяльності студентів в наукову, професійну або суспільно-політичну діяльність.

До перетворюючих методів слід віднести: первинне включення студентів в науково-пошукову діяльність вузу і включення їх в практику наукових досліджень, в практику громадсько-культурного життя університету.

Це особливо важливо в умовах суспільної перебудови всієї системи освіти.

Поряд з новими методами навчання необхідно використовувати “вічні” методи виховання: переконання і наслідування. Зупинимось на головному.

Переконання виступає в освіті і в вихованні як повідомлення з метою змінити погляди особи (колективу), змінити міжособисті взаємини і сформувані нові, які відповідають інтересам особи і правовим нормам суспільства.

У структурі переконання як властивості особи виділяються: 1) знання визначної ідеї, наприклад, ідеї правової держави і її адекватного розуміння (раціональний компонент); 2) оцінка, яка виражає ставлення особи до даної ідеї, викликає почуття задоволення чи відкидання, яке закріплює знання (ідею) в свідомості людини і, у свою чергу, фіксується нею (емоційний компонент); 3) воля, спрямована на реалізацію знання, яке стало переконанням у практичній діяльності (компонент поведінки).

Таким чином, взаємодія принципів і методів зумовлюється підвищенням ефективності навчання і виховання.